

Debat vedrørende MARS forår 2008

Marslanding kan udfordre teologien

28. maj 00:00 Natten til mandag landede en ubemandet rumsonde for første gang på Mars' nordpol, hvor man ved, at der findes vand og dermed måske liv. Det kan føre til en bekræftelse af skabelsens storhed. Men på længere sigt også skabe alvorlige problemer for religionen, mener teolog Niels Henrik Gregersen

foto: Scanpix

Af journalist Lars Henriksen

En elektronisk arm på rumsonden Phoenix kan i de næste 90 dage blive nutidens største udfordrer af troen på Gud.

Det lyder umiddelbart mere storladent og dramatisk, end det egentlig er. Og så alligevel. For da den hidtil største og mest avancerede rumsonde natten til mandag landede sikkert ved den nordlige pol på planeten Mars, var det først og fremmest i håbet om og troen på, at den vil blive den første til at grave sig frem til liv eller spor efter liv uden for Jorden – en begivenhed, som vil kunne få vidtrækkende konsekvenser for vores identitet som mennesker og ikke mindst vores tro på en skabende Gud.

Før det kommer så vidt, så lad os begynde med de hårde kendsgerninger:

Phoenix er en 670 kilo tung maskine til en værdi af mere end to milliarder kroner og med et udseende som en futuristisk, rund gravko. Gennem de

seneste 10 måneder har den rejst 711 millioner kilometer gennem rummet og er landet på den arktiske kappe, som forskerne mener tidligere har været dækket af hav, og hvor der er fundet de største indikationer på is under den nu knastørre og iskolde jordskorpe.

Gravkøen har en forventet levetid på 90 dage og er designet til at kunne grave mindst en halv meter ned i den permafrost, der dækker jorden. Lagene i jorden er som en historiebog, der fortæller, hvad der er foregået på den røde planet de seneste millioner af år. Forekomsten af mineraler og andre jordbundsforhold kan blandt andet afsløre, hvordan klimaet har udviklet sig, og om der er eller har været forudsætningerne for den slags liv, vi kender til. Nemlig kulstof-baseret liv, der er afhængigt af vand.

Jagten efter liv uden for Jorden er langt fra ny. Allerede i 1500-tallet, da astronomerne kunne se månens kratere med kikkerter, begyndte spekulationerne. Senere mente man at kunne se floder på overfladen og tykke lag af vegetation og andre spor af civilisation, og det intensiverede blot ønsket om at udforske rummet.

Da det blev teknologisk muligt i 1964 at sende en rumsonde tæt nok på til at tage detaljerede billeder af Mars, var skuffelsen dog stor. Planeten var godt nok fyldt med flodlignende aflejringer, men de var tomme. Og da den første sonde i 1975 landede på Mars for at lede efter mere skjult liv, fandt den intet. Det satte drømmen om udenjordisk liv i bero, og de efterfølgende 17 år blev kun tre sonder sendt af sted. De forulykkede hver og én.

I 1996 blev håbet dog vakt igen. I meteoritter fra Mars fundet i Antarktis kunne man finde spor af vand og dermed måske liv, der var mindst 1,3 milliarder år gammel. Selvom der intet liv var at finde på den røde planet i dag, så havde det måske været der!

Siden 2003 har hele fire satellitter kredset om Mars, og to robotbiler på overfladen har indsamlet materiale. Men altså ikke ved nordpolen, hvor vandet – og dermed livet – menes at kunne være.

Det store spørgsmål er naturligvis, hvad det kommer til at betyde, hvis vi finder liv eller spor af liv. Teologiprofessor Niels Henrik Gregersen fra Københavns Universitet har beskæftiget sig indgående med emnet og forklarer, at alt afhænger af, hvilken slags liv vi finder.

– Hvis vi finder liv på mikrobestadiet, hvilket er det højeste, vi kan håbe på, kan vi dermed konstatere, at liv ikke er unikt for Jorden. Det ville være et klart tegn på, at livet udvikler sig naturligt, og at livets skaber er generøs. Og det vil være et dødsstød for fundamentalistiske læsninger af Det Gamle Testamente, men det er i dag de færreste, der tager Bibelen så bogstaveligt, så jeg tror ikke, at det vil påvirke vores religiøse opfattelser mærkbart.

Men rejsen til Mars er kun første skridt på vejen for fremtidens udforskning af udenjordisk liv. Og hvis det liv, vi engang finder, er intelligent, så vil det være en bekræftelse af den religiøse tanke om Guds storhed. For hvorfor skulle livet være begrænset til Jorden, hvis Gud er almægtig? Rigtig interessant bliver det så, hvis vi finder intelligent liv med religiøse forestillinger. For det vil være et klart indicium om, at vores jordlige tro på Gud ikke er noget, vi bare har fundet på. Religiøsitet er noget, der opstår i flere – måske alle – intelligente systemer, og det vil være den størst mulige bekræftelse af Gud, siger Niels Henrik Gregersen.

Men er der derimod tale om intelligent liv uden religiøsitet, må man være klar til at spørge sig selv, om dannelsen af religiøse systemer er tilfældig og ikke en del af processen hen imod intelligent liv, mener han. Og endnu værre: Hvis det, vi finder, er intelligent, men fuldstændig selvskabt liv, vil det være et bagslag ikke bare for religiøsiteten, men også for humanismen.

– Der må nødvendigvis være en grænse for, hvor meget kristendommen og andre religioner kan absorbere af ny viden og nye opdagelser, som går imod kernen i det religiøse budskab. Og for mig vil den grænse være nået, hvis vi finder højt udviklede civilisationer, der ikke er religiøse og endda rent selviske. Det vil i hvert fald ikke være en bekræftelse af en stor og god Gud. Så må vi stille os selv spørgsmålet: Vil vi hellere tro på noget usandsynligt, men smukt end på noget sandsynligt, men ondt? I begge tilfælde vil vi som menneskehed være alene med vores tro, og den vil være svækket. Men det er samtidig nok også så tæt, vi nogensinde kommer på at af- eller bekræfte Guds eksistens, siger Niels Henrik Gregersen.